

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 30.7.2007
KOM(2007) 1050 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE

**rozpočtovému orgánu o zárukách krytých všeobecným rozpočtom
Stav k 31. decembru 2006**

{SEK(2007)1050}

OBSAH

1.	Úvod a druhy krytých operácií.....	4
2.	Nové právne základy.....	4
3.	Udalosti od poslednej správy z 30. júna 2006	5
4.	Údaje o rizikách krytých rozpočtom.....	5
4.1.	Vymedzenie rizika	5
4.2.	Riziko spojené s členskými štátmi	6
4.3.	Riziko spojené s tretími krajinami	8
4.4.	Globálne riziko kryté rozpočtom	9
4.5.	Vývoj rizika.....	9
5.	Nepĺnenie, aktivácia záruk a nedoplatkov rozpočtu	10
5.1.	Platby z hotovostných zdrojov	10
5.2.	Platby z rozpočtu.....	10
5.3.	Aktivácia garančného fondu	10
6.	Garančný fond pre vonkajšie opatrenia.....	10
6.1.	Späť získané prostriedky.....	10
6.2.	Aktíva na konci roka	10
6.3.	Cieľová čiastka.....	11
7.	Hodnotenie rizík: hospodárska a finančná situácia tretích krajín čerpajúcich výhody z hlavných úverových operácií EÚ	11
7.1.	Úvod.....	11
7.2.	Egypt	11
7.3.	Turecko	11
7.4.	Brazília	12
7.5.	Maroko	12
7.6.	Tunisko.....	12
7.7.	Južná Afrika	12
7.8.	Libanon	13
7.9.	Jordánsko	13
7.10.	Srbsko a Čierna Hora	13

7.11. Ukrajina..... 14

1. ÚVOD¹ A DRUHY KRYTÝCH OPERÁCIÍ

Riziká, ktoré sú kryté rozpočtom Európskej únie (ďalej len „rozpočet“), vyplývajú z rôznych operácií poskytovania pôžičiek a záruk, ktoré možno rozdeliť do dvoch kategórií: pôžičky poskytnuté Európskymi spoločenstvami na makroekonomické ciele, t.j. pôžičky makrofinančnej pomoci („MFA“) tretím krajinám, a pôžičky na mikroekonomické ciele (pôžičky Euratomu a pôžičky Európskej investičnej banky („EIB“) poskytované mimo EÚ²). Tieto operácie kryje od roku 1994 Garančný fond pre vonkajšie opatrenia (ďalej len „fond“)³, ktorý bol zriadený okrem iného s cieľom obmedziť dosah na rozpočet vyplývajúci zo žiadostí o záruky poskytované z rozpočtu na pôžičky v tretích krajinách. V prípade nedostatku zdrojov vo fonde sa budú tieto prostriedky žiadať z rozpočtu.

Nariadenie Rady o zriadení fondu („nariadenie o fonde“⁴), ktoré bolo prijaté v roku 1994, bolo prvý krát zmenené a doplnené v roku 1999. Na základe druhej zmeny a doplnenia nariadenia Rady, ktoré v roku 2004 prijala Rada, sa krytie z fondu ukončí, ak sa tretia krajina stane členským štátom. Rozpočet priamo pokrýva pôžičky alebo garantované pôžičky členským štátom.

2. NOVÉ PRÁVNE ZÁKLADY

Podľa nového finančného rámca nadobudla 1. januára 2007 účinnosť medziinštitucionálna dohoda zo 17. mája 2006 medzi Európskym parlamentom, Radou a Komisiou o rozpočtovej disciplíne a riadnom finančnom hospodárení⁵. Podľa tejto dohody sa prostriedky fondu zabezpečujú prostredníctvom rozpočtového riadku okruhu 4 (EÚ ako globálny aktér) a nie z účelovej rezervy, ako predtým.

V súlade s medziinštitucionálnou dohodou bolo potrebné zmeniť a doplniť nariadenie o fonde s cieľom zohľadniť zrušenie rezervy. Preto bolo 30. januára 2007 prijaté nové nariadenie Rady⁶, ktoré zaručilo fondu aj nový efektívnejší mechanizmus financovania prostredníctvom využívania rozpočtových prostriedkov. Okrem toho bola posilnená transparentnosť a programovanie rozpočtových operácií⁷. Obsah tejto správy bol náležitým spôsobom upravený.

Rada 19. decembra 2006⁸ rozhodla poskytnúť obnovenú záruku Spoločenstva EIB na pokrytie strát z pôžičiek alebo záruk na pôžičky pre projekty mimo Spoločenstva. Táto záruka

---

¹ KOM(2007)66 a SEC(2007)241 tvoria predchádzajúcu správu o zárukách krytých rozpočtom k 30. júnu 2006.

² Podrobné údaje týkajúce sa mandátov EIB sú uvedené v tabuľke A1 v prílohe.

³ Poslednú správu o fonde nájdete v KOM(2006)695 „Súhrnná správa o činnosti garančného fondu“ a v priloženom pracovnom dokumente útvarov (SEK(2006)1460).

⁴ Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2728/94, ktorým sa zriaďuje Garančný fond pre vonkajšie opatrenia, Ú. v. ES L 293, 12.11.1994, s. 1, zmenené a doplnené nariadením Rady (ES, Euratom) č. 1149/1999, Ú. v. ES L 139, 2.6.1999, s. 1, nariadením Rady (ES, Euratom) č. 2273/2004, Ú. v. EÚ L 396, 31.12.2004, s. 28, a nariadením Rady (ES, Euratom) č. 89/2007, Ú. v. EÚ L 22, 31.1.2007, s. 1.

⁵ Ú. v. EÚ C 139, 14.6.2006, s. 1.

⁶ Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 89/2007 (Ú. v. EÚ L 22, 31.1.2007, s. 1).

⁷ Informácie o pôvodnom mechanizme tvorby rezerv nájdete v správe uvedenej vyššie, poznámka pod čiarou 1.

⁸ Rozhodnutie Rady 2006/1016/ES z 19. decembra 2006 (Ú. v. EÚ L 414, 30.12.2006, s. 95).

Spoločenstva je obmedzená na 65 % celkovej výšky vyplatených úverov a záruk poskytnutých v rámci finančných operácií EIB, mínus uhradené čiastky a plus všetky príslušné sumy, s maximálnym stropom 27 800 miliónov EUR v období od roku 2007 do roku 2013. V tomto rozhodnutí sa tiež uvádza, že Komisia a EIB uzatvoria záručnú zmluvu obsahujúcu podrobné ustanovenia a postupy týkajúce sa záruky Spoločenstva, ako aj zmluvu o vymáhaní nárokov obsahujúcu ustanovenia a postupy týkajúce sa povinnosti EIB vymáhať vrátenie čiastok vyplatených Spoločenstvom na základe žiadosti o záruku Spoločenstva.

V roku 2006 neboli prijaté žiadne nové rozhodnutia v súvislosti s pôžičkami MFA a Euratomu.

3. UDALOSTI OD POSLEDNEJ SPRÁVY Z 30. JÚNA 2006

V druhej polovici roka 2006 neboli poskytnuté žiadne pôžičky MFA 2006⁹.

Čo sa týka pôžičiek Euratomu, v druhej polovici roka 2006 neboli vyplatené žiadne pôžičky. Vyplatenie prvej tranže vo výške 39 miliónov EUR sa uskutočnilo v marci 2007 na účely financovania bezpečnostnej úpravy druhej jednotky Chmelnickej a štvrtej jednotky Rovňanskej jadrovej elektrárne (K2R4) na základe úverovej zmluvy z roku 2004 (čiastka v EUR zodpovedajúca 83 000 000 USD v úverovej zmluve).

4. ÚDAJE O RIZIKÁCH KRYTÝCH ROZPOČTOM

4.1. Vymedzenie rizika

Riziká, ktoré znáša rozpočet, vyplývajú z nesplateného kapitálu a úrokov v súvislosti so zaručenými operáciami.

Operácie budú v prípade neplnenia pokryté fondom, ak sa vzťahujú na tretie krajiny (67 % celkovej nesplatennej garantovanej čiastky), a priamo z rozpočtu, ak sa vzťahujú na členské štáty (pôžičky na projekty alebo v prospech projektov v členských štátoch predstavujú zvyšných 33 % celkovej nesplatennej čiastky). Veľká časť zaručených pôžičiek spojených s členskými štátmi je výsledkom nedávnych kôl rozširovania EÚ. Podľa článku 1. tretieho odseku nariadenia o fonde, ak sa krajina stane členským štátom, riziko pôžičiek sa prenáša z fondu na rozpočet.

Na účely tejto správy sa používajú dve metódy hodnotenia rizík znášaných rozpočtom:

- Metóda výpočtu celkovej čiastky nesplateného kapitálu pre príslušné operácie v stanovený dátum. Táto metodológia poskytuje úroveň rizika, ktoré znáša rozpočet v stanovený dátum.

---

⁹ MFA môže mať tiež podobu grantov tretím krajinám. Podrobnejšie informácie o MFA, pozri výročnú správu Komisie Rade a Európskemu parlamentu o realizácii makrofinančnej pomoci tretím krajinám v roku 2006.

Prvá a druhá splátka grantu (každá vo výške 11 miliónov eur) boli vyplatené Gruzínsku v auguste a decembri 2006 na základe rozhodnutia Rady 2006.

Na základe programov MFA z roku 1997 a 2000, posledná splátka grantu Tadžikistanu (7 miliónov eur) bola vyplatená v októbri 2006.

Albánsko tiež dostalo grant vo výške 13 miliónov eur zodpovedajúci poslednej splátke uvedenej v nariadení Rady 2004.

- Rozpočtový prístup, ktorý je vymedzený ako „ročné riziko znášané rozpočtom“ je založený na výpočte maximálnej čiastky, ktorú by muselo Spoločenstvo zaplatiť v danom rozpočtovom roku za predpokladu neplnenia všetkých zaručených pôžičiek¹⁰.

Tabuľka 1: Celkové nesplatené čiastky pokryté k 31.12.2006 v miliónoch EUR				
	Nesplatený kapitál	Vzniknutý úrok	Spolu	%
<u>Členský štát *</u>				
MFA	365	2	367	2%
Euratom	436	6	442	3%
EIB	4,482	42	4,524	28%
<u>Medzisúčet členské štáty *</u>	5,283	50	5,333	33%
<u>Tretie krajiny</u>				
MFA	604	6	610	4%
Euratom	-	-	-	
EIB	10,311	103	10,415	64%
<u>Medzisúčet tretie krajiny</u>	10,915	110	11,025	67%
Spolu	16,198	159	16,358	100%
* Vrátane Bulharska a Rumunska, keďže 1. 1. 2007 pristúpili k EÚ.				

Tabuľky A1, A2, A3 a A4 pracovného dokumentu útvarov Komisie¹¹, ktorý je súčasťou príloh k tejto správe (ďalej len „príloha“) poskytuje ďalšie informácie o týchto nesplatených čiastkach, najmä pokiaľ ide o stropy, vyplatené čiastky alebo záručné sadzby.

4.2. Riziko spojené s členskými štátmi

Súčasnú riziká členských štátov vyplývajú z pôžičiek vyplatených pred pristúpením.

V roku 2007 bude rozpočet znášať riziko spojené s členskými štátmi vo výške 812 miliónov EUR, vrátane Bulharska a Rumunska, keďže 1. januára 2007 vstúpili do Únie. Tabuľka 2

¹⁰ Na účely tohto výpočtu sa predpokladá, že neplnenie pôžičiek sa nezrýchľuje, to znamená že sa zohľadňujú len splatné splátky (pozri tiež časť 1 Prílohy).

¹¹ SEK(2007).

uvádza, že tieto štáty sa nachádzajú na prvom a druhom mieste, pokiaľ ide o ich nesplatenú čiastku.

<i>Tabuľka 2: Poradie členských štátov podľa ich vystavenia v súvislosti s maximálnym rizikom znášaným rozpočtom v roku 2007 (v miliónoch EUR)</i>			
Poradie	Štát	2007	%
1	Rumunsko*	263.4	32.4%
2	Bulharsko*	155.7	19.2%
3	Česká republika	102.2	12.6%
4	Poľsko	98.4	12.1%
5	Slovensko	72.8	9.0%
6	Slovinsko	39.2	4.8%
7	Maďarsko	35.6	4.4%
8	Cyprus	15.7	1.9%
9	Litva	14.8	1.8%
10	Lotyšsko	8.5	1.0%
11	Estónsko	4.7	0.6%
12	Malta	1.0	0.1%
	Spolu	812.1	100%
* Členské štáty k 1. 1. 2007			

4.3. Riziko spojené s tretími krajinami

V roku 2007 bude fond znášať maximálne riziko spojené s tretími krajinami vo výške 1 203 miliónov EUR. Prvých desať krajín podľa ich celkovej nesplatennej výšky pôžičiek je uvedených nižšie. Predstavujú 78 % rizika, ktoré fond znáša v roku 2007. Hospodárska situácia týchto krajín je analyzovaná a komentovaná v časti 7 nižšie.

<i>Tabuľka 3: Poradie 10 najdôležitejších tretích krajín podľa ich vystavenia v súvislosti s maximálnym rizikom znášaným rozpočtom v roku 2007 (v miliónoch EUR)</i>			
Poradie	Štát	2007	% celkového maximálneho rizika
1	Egypt	152.9	12.7%
2	Turecko	151.0	12.6%
3	Brazília	130.3	10.8%
4	Maroko	117.4	9.8%
5	Tunisko	112.2	9.3%
6	Južná Afrika	93.6	7.8%
7	Libanon	56.4	4.7%
8	Jordánsko	44.8	3.7%
9	Srbsko a Čierna hora ¹²	43.5	3.6%
10	Ukrajina	36.8	3.1%
Celkom pre všetkých 10		939.0	78.0%

Fond pokrýva zaručené pôžičky 38 krajín a 2 regionálnych subjektov, ktorých splatnosť končí 2035. Podrobné údaje pre každú krajinu sú uvedené v tabuľke A2 prílohy.

¹² Dnes Srbská republika a Čiernohorská republika.

4.4. Globálne riziko kryté rozpočtom

Rozpočet bude v roku 2007 pokrývať celkovú čiastku vo výške 2 015 miliónov EUR, čo predstavuje splatné čiastky v priebehu roka, pričom 40 % predstavujú členské štáty (pozri Tabuľku A2 v prílohe).

4.5. Vývoj rizika

Riziko vo vzťahu k členským štátom by sa malo v budúcnosti znižovať s vracaním pôžičiek a s členskými štátmi sa už nebudú uzatvárať žiadne nové pôžičky v rámci Euratomu, MFA alebo zaručené pôžičky EIB (pozri graf A1 v časti 1.3 prílohy).

Pôžičky MFA pre tretie krajiny podliehajú jednotlivým rozhodnutiam Rady. V súčasnosti Komisia nepredložila žiadne nové návrhy v súvislosti s poskytnutím pôžičiek. Avšak Komisia môže predložiť v roku 2007 návrh na poskytnutie pôžičky MFA vo výške 50 miliónov EUR a grantu vo výške 30 miliónov EUR Libanonu.

Pôžičky Euratomu pre členské štáty alebo pre niektoré oprávnené nečlenské krajiny (Ruská federácia, Arménska republika, Ukrajina) sú ohraničené stropom vo výške 4 miliardy EUR, z čoho bolo zatiaľ použitých len 85 %. Zostávajúca suma predstavuje asi 600 miliónov eur.

V rámci mandátov EIB na obdobie 2000-2007 sa musí vyplatiť ešte 9 830 miliónov EUR. Okrem toho na konci roka 2006 EIB nepodpísala žiadnu zmluvu o pôžičke v rámci rozhodnutia Rady o poskytovaní zvláštnych pôžičiek pre niektoré druhy projektov v Rusku, Bielorusku, Moldavsku a Ukrajine¹³. Toto rozhodnutie obsahuje strop vo výške 500 miliónov EUR s úrovňou záruky vo výške 100 % a jej platnosť končí 31. júla 2007.

Najdôležitejšou položkou, ktorá bude mať vplyv na rozpočtové riziko v budúcnosti je nedáva záruka Spoločenstva udelená EIB¹⁴ počas obdobia od 1. februára 2007 do 31. decembra 2013 (s možnosťou predĺženia o šesť mesiacov). Záruka Spoločenstva je obmedzená na 65 % celkovej výšky vyplatených úverov a záruk poskytnutých v rámci finančných operácií EIB, mínus uhradené čiastky a plus všetky príslušné sumy, s maximálnym stropom 27 800 miliónov EUR. Maximálny strop je rozdelený na dve časti: základný strop vo výške 25 800 miliónov EUR a voliteľný mandát vo výške 2 000 miliónov EUR. Použitie voliteľnej čiastky bude závisieť od výsledku strednodobého prieskumu, ktorý sa má realizovať v roku 2010. Základný strop je rozdelený na nasledujúce záväzné regionálne stropy:

- Predvstupové krajiny: 8 700 miliónov EUR;
- Krajiny susedstva a partnerstva: 12 400 miliónov EUR;
- Ázia a Latinská Amerika: 3 800 miliónov EUR;
- Juhoafrická republika: 900 miliónov EUR.

V časti 1.3 prílohy, graf A2 simuluje niektoré scenáre vyplatení podľa súčasných mandátov, ako aj nového mandátu a ich vplyv na financovanie fondu.

¹³ Rozhodnutie Rady 2005/48/ES z 22. decembra 2004, (Ú. v. EÚ L 21, 25.1.2005, s. 11).

¹⁴ Pozri tiež časť 2 tejto správy.

5. NEPLNENIE, AKTIVÁCIA ZÁRUK A NEDOPLATKOV ROZPOČTU

5.1. Platby z hotovostných zdrojov

Komisia čerpá z vlastných hotovostných zdrojov, aby sa predišlo oneskoreniu a následným nákladom pri realizácii jej pôžičkových operácií, keď dlžník so splátkami Komisii mešká¹⁵.

5.2. Platby z rozpočtu

V rámci rozpočtového článku 01 04 01 „Záruky Európskeho spoločenstva za pôžičky“ neboli požadované žiadne rozpočtové prostriedky, keďže nebolo zaznamenané žiadne neplnenie v druhej polovici 2006.

5.3. Aktivácia garančného fondu

V prípade, že sa príjemca (tretie krajiny) pôžičky poskytnutej alebo zaručenej Spoločenstvom oneskorí s platbou, garančný fond bude vyzvaný, aby kryl nesplatenú splátku v lehote troch mesiacov od dátumu splatnosti platby¹⁶.

Počas druhej polovice roku 2006 nebola fondu adresovaná žiadna výzva.

Celkové nedoplatky k 31. decembru 2006, t. j. sankčný úrok v prípade Argentínskej republiky predstavujú 1 718 493,12 USD. Z toho je garančný fond stále povinný pokryť 1 448 433,44 USD (ekvivalent 1 099 797,60 EUR). Keďže fond nedostal výzvu na pokrytie nesplateného rozdielu, táto čiastka je splatná EIB. Komisia a EIB pri viacerých príležitostiach pripomenuli argentínskym orgánom potrebu v plnej miere uhradiť tieto nedoplatky pred obnovením nových pôžičiek alebo záruk EIB v prospech krajiny. Rozhovory na túto tému budú naďalej pokračovať v rámci nasledujúceho stretnutia makroekonomického dialógu EU-Argentína.

6. GARANČNÝ FOND PRE VONKAJŠIE OPATRENIA¹⁷

6.1. Späť získané prostriedky

V druhej polovici roku 2006 neboli zaplatené žiadne pohľadávky.

6.2. Aktíva na konci roka

K 31. decembru 2006 predstavovali čisté aktíva fondu čiastku 1 378 954 442,51 EUR.

K 31. decembru 2006 predstavovali nesplatené pôžičky a záruky plus vzniknutý úrok pre Bulharsko a Rumunsko čiastku 2 899 334 719,06 EUR. Keďže sa tieto krajiny stali 1. januára 2007 členmi Európskej únie, čiastka 260 940 124,72 EUR bola 14. februára 2007 splatená do rozpočtu.

---

¹⁵ Pozri článok 12 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1150/2000 z 22. mája 2000, v znení zmien a doplnení, ktorým sa vykonáva rozhodnutie 94/728/ES, Euratom o systéme vlastných zdrojov Spoločenstiev.

¹⁶ Podrobnejšie pozri oddiel 1.4.3. prílohy.

¹⁷ Výročná správa Komisie o Záručnom fonde a jeho správe v roku 2005 SEK(2006) 891 KOM(2007)362 a SEK(2007)869.

6.3. Cieľová čiastka

Fond musí dosiahnuť vhodnú úroveň (cieľovú čiastku) stanovenú na 9 % celkových nesplatených kapitálových záväzkov vyplývajúcich z každej operácie, plus vzniknutý úrok. Pomer medzi zdrojmi fondu (1 118 014 317,79 EUR) a splatnými kapitálovými záväzkami (11 025 065 532,58 EUR) v zmysle nariadenia o fonde bol 10,1%. Keďže je tento pomer vyšší ako cieľová čiastka, je potrebné uskutočniť vrátenie prostriedkov z fondu do rozpočtu, v súlade s tretím odsekom článku 3 nariadenia o fonde.

Podľa nových pravidiel financovania bude táto nadbytočná čiastka vo výške 125 750 000,00 EUR vložená v roku 2007 do predbežného návrhu rozpočtu pre rok 2008.

7. HODNOTENIE RIZÍK: HOSPODÁRSKA A FINANČNÁ SITUÁCIA TRETÍCH ŠTÁTOV ČERPÁJÚCICH VÝHODY Z HLAVNÝCH ÚVEROVÝCH OPERÁCIÍ

7.1. Úvod

Predchádzajúce časti správy poskytujú informácie o kvantitatívnych aspektoch rizika, ktoré znáša rozpočet. Mala by sa však zhodnotiť aj kvalita rizík, ktoré závisia od druhu operácie a postavenia dlžníkov (pozri oddiel 4.3). Tabuľky, ktoré predstavujú hodnotenie rizika podľa jednotlivých krajín, sú uvedené osobitne v pracovnom dokumente útvarov Komisie. Súhrn tejto analýzy je uvedený nižšie pre desať krajín predstavujúcich najvyššie ročné riziko pre rozpočet v roku 2007. Oddiel 2 prílohy obsahuje analýzu ďalších ôsmich krajín.

7.2. Egypt

Hospodársky rast **Egypta** sa zvýšil z 4,6 % v roku 2005 na 6,8 % v roku 2006 vďaka investičnej politike (najmä PZI) a silnému vývozu tovarov a služieb. Inflácia sa znížila na jednomiestne číslo, ale inflačné tendencie stále pretrvávajú. Nezamestnanosť zostáva stále vysoká, predstavuje viac ako 10 % pracovnej sily. Napriek zlepšeniu hospodárskej situácie a predaju (polo-)štátnych podnikov sa všeobecný verejný deficit len mierne znížil (7,9 % v roku 2006 v porovnaní s 9,6 % v roku 2005). Reformy vo finančnom sektore naďalej pokračujú. V bankovom sektore, napriek nedávnej privatizácii jednej z veľkých bánk, naďalej dominuje štátne vlastníctvo. Reforma finančného sektora by mala trvať ďalšie dva alebo tri roky. Zdravá daňová politika v kombinácii s vhodnou menovou politikou by mala mať pozitívny vplyv na tvorbu pracovných miest.

7.3. Turecko

Čo sa týka **Turecka**, ročný rast HDP predstavoval v roku 2006 6,1 % v porovnaní s 7,4 % v roku 2005. Domáci dopyt rástol rýchlejšie ako celkový objem výroby, čo spôsobilo zvýšenie deficitu bežného účtu v roku 2006 na 7,9 % HDP v porovnaní s 6,3 % v roku 2005. Tempo súkromnej spotreby sa spomalilo v druhej polovici roku v dôsledku sprísnenia menovej politiky, ktorá nasledovala po období nestálosti od mája do júna 2006. Očakáva sa, že znižovanie rastu bude v roku 2007 pokračovať a že výsledná stabilizácia deficitu bežného účtu pravdepodobne vyústí do recesie. Aj keď bol bežný účet dostatočne financovaný, naďalej pretrváva istá zraniteľnosť, pretože obrat tokov môžu spustiť domáce faktory alebo vonkajší otras. Porovnateľne vysoká úroveň zahraničného dlhu (takmer 50 % HDP) spôsobuje zraniteľnosť Turecka voči podstatnej devalvácii meny. Medzi faktory, ktoré zvyšujú odolnosť hospodárstva voči otrasom, patrí na rozdiel od krízového obdobia pred rokom 2001 flexibilný

režim výmenného kurzu a dôveryhodná a nezávislá národná banka. Oficiálne rezervy národnej banky predstavujú v roku 2006 približne 45 miliárd EUR alebo viac ako 5 mesiacov dovozu.

7.4. **Brazília**

Hospodársky rast **Brazílie** sa po spomalení v roku 2005 obnovil a v roku 2006 dosiahol približne 2,9 % vďaka masívnej spotrebe spotrebiteľov a obnoveniu súkromných investícií. Znižovanie inflácie v roku 2006 pokračovalo na najnižšej úrovni od prijatia režimu plánovania miery inflácie v roku 1998. Zatiaľ čo rast sa v roku 2006 na základe predchádzajúceho zhodnotenia meny podstatne spomalil, zlepšujúce sa obchodné podmienky umožnili krajine dosiahnuť dostatočné prebytky bežného účtu v roku 2006 (predpokladá sa na úrovni 0,6 % HDP). Externá zraniteľnosť Brazílie sa zvýšila v dôsledku podstatného zníženia pomerov zahraničného dlhu po tom, ako krajina splatila svoj dlh IMF pred dátumom splatnosti koncom roka 2005 a Parížskemu Klubu v prvej polovici roka 2006. Krajina tiež spätne odkúpila všetky svoje dlhopisy Brady. Pomer zahraničného dlhu k HDP sa znížil z 36,4 % v roku 2004 na 18,9 % koncom roka 2006. Snahy o zníženie verejného zahraničného zadĺženia sa vyplácajú: vedúce ratingové agentúry zvýšili hodnotenie bonity Brazílie. Pretrváva však významná zraniteľnosť, napriek nedávnemu pokroku pri správe verejného dlhu. Verejný dlh, ktorý zostáva nad 50 %, je vo vysokej miere vystavený riziku kolísania úrokovej miery a má pomerne krátku priemernú splatnosť.

7.5. **Maroko**

Hospodárstvo **Maroka** zaznamenalo v roku 2006 skutočný nárast HDP vo výške 8,1 %. Túto situáciu spôsobuje najmä mimoriadna žatva v poľnohospodárstve a vo všeobecnosti dynamika rôznych hospodárskych sektorov. Inflácia je stále nízka s ročnou mierou 3,3 %. Verejný deficit sa znížil na 2,1 % HDP (v porovnaní s 5,3 % v roku 2005). Verejný dlh predstavoval 57 % HDP. Nezamestnanosť je stále vysoká s mierou 9,7 % pričom chudoba (15 % populácie žije pod 2 USD na deň) a vysoká miera negramotnosti (47,7 %) zostávajú naďalej kľúčovými výzvami pre marocké orgány.

7.6. **Tunisko**

Rast **tuniského** HDP dosiahol 5,8 % v roku 2006 v porovnaní so 4 % v predchádzajúcom roku (6 % sa očakáva v roku 2007). Inflácia sa zvýšila z 2 % na ročnú mieru vo výške 4,7 % počas prvých desiatich mesiacov roka 2006 najmä z dôvodu zvýšenia medzinárodných cien ropy. S cieľom zabrzdiť túto tendenciu bola národná banka nútená zvýšiť kľúčové úrokové miery v roku 2006 (prvá úprava za posledné tri roky). Deficit bežného účtu dosiahol 2,6 % HDP a dlh krajiny predstavoval 54,8 % HDP. Nezamestnanosť je stále vysoká s priemernou hodnotou 13,4 % pracovnej sily.

7.7. **Južná Afrika**

Rast HDP **Juhoafrickej republiky** dosiahol 5,0 % (v reálnych číslach) v roku 2006 po tom, ako dosiahol 5,1 % v roku 2005. Očakáva sa, že rast dosiahne v roku 2007 približne úroveň 5 %. V roku 2006 národná banka zvýšila mieru refinancovania zo 7,0 % na 9,0 % s cieľom udržať infláciu v rozsahu 3 % do 6 %. Deficit bežného účtu klesol na 5,6 % HDP v roku 2006 na 3,8 % v roku 2005. Očakáva sa, že v roku 2007 zostane na úrovni 5,0 %. PZI a ostatné kapitálové toky (portfóliové investície) viac ako prevyšujú deficit bežného účtu. Toto spôsobuje zvýšenie čistých rezerv zlata a zahraničných výmenných rezerv, ktoré dosahujú 3

až 4 mesačnú hodnotu dovozu. Zahraničný dlh voči oficiálnym veriteľom klesol na 2,0 % HDP v roku 2006 – najnižšia úroveň v subsaharskej Afrike (priemer 16 %) - a očakáva sa, že klesne na 1,9 % v roku 2007. Daňový deficit zostal v posledných dvoch rokoch na hodnote 0,4 % GDP a v roku 2007 sa očakáva dosiahnutie mierneho prebytku (0,3 %). Juhoafrická republika je rozvíjajúcim sa hospodárstvom so strednými príjmami, v ktorom služby predstavujú takmer dve tretiny hospodárstva Juhoafrickej republiky, pričom väčšina vývozu sa týka baníctva. Hlavnými rizikami je nestálosť prílevov kapitálu (portfóliových investícií), otrasy cien vývozných komodít a vnútorné tlaky vyplývajúce z vysokej nezamestnanosti, vysokej nerovnosti, vysokého stupňa rozšírenosti HIV/AIDS a vysokej miery kriminality.

7.8. Libanon

Vojenský konflikt spôsobil veľmi silný otras pre hospodárstvo **Libanonu**. V roku 2006 sa národný HDP znížil o 5 % v reálnych číslach, verejný deficit sa oproti roku 2005 takmer zdvojnásobil a dosiahol 14 % HDP a HDP a dlh verejných financií dosiahli rekordnú výšku 190 % HDP. V súčasnosti nie sú k dispozícii žiadne údaje týkajúce sa nezamestnanosti. Inflácia je mierna s ročnou mierou 5 %. Libanon zostáva jednou z najzadlženejších krajín sveta. Udržateľnosť dlhu je vážne ohrozená z dôvodu okamžitých potrieb na rekonštrukciu po vojne z roku 2006 a politickej nestability spôsobenej nedostatkom konsenzu o potrebných reformách.

7.9. Jordánsko

Hospodárstvo **Jordánska** pokračovalo v roku 2006 v silnom raste; skutočný rast GHP sa odhaduje na úrovni 6 % (2005: 7,2 %). Vysoké objemy remitencií a silná činnosť v sektore služieb posilnili súkromnú spotrebu. Úroveň nezamestnanosti klesla z 14,8% v roku 2005 na 13,9 % v roku 2006. Miera inflácie sa v roku 2006 zvýšila na 6,3 % (2005: 3,8%) v dôsledku zrušenia dotácií na cenu ropy. Orgány v rokoch 2005 a 2006 zintenzívnili daňové úpravy v rámci stratégie zameranej na odstránenie palivových dotácií a udržania obmedzení výdavkov. Vďaka tomuto úsiliu sa znížil rozpočtový deficit (okrem grantov) na 7,5 % HDP z 10 % v roku 2005. Zahraničný deficit bežného účtu (vrátane grantov) na rok 2006 mierne klesol zo 17,8 % v roku 2005 na 16 % HDP (a v porovnaní s prebytkom 11,6 % v roku 2003). Rast vývozu tovaru zostal naďalej veľmi silný. Obchodný deficit sa znížil zo 47 % HDP v roku 2005 na 37,1 % v roku 2006. Financovanie deficitu bežného účtu však pokračovalo mimoriadne vysokým prílevom kapitálu, vrátane priamych zahraničných investícií, remitencií a prílevu portfóliových investícií.

7.10. Srbsko a Čierna Hora

V roku 2005 predstavoval ročný rast HDP v **Srbsku** 6,3 % (v reálnom vyjadrení). Počas prvého štvrtroku 2006 pokračoval rast vo výške 6,3 %. Deficit bežného účtu v roku 2005 dosiahol 9,8 % HDP. V priebehu roku 2006 ďalej narastal. V roku 2005 dosiahol hrubý prílev PZI 6,1 % HDP a ku koncu júla 2006 predstavoval zahraničný dlh krajiny 66 % HDP. Verejný dlh sa znížil po odpísaní dlhu 600 miliónov EUR Parížskemu klubu veriteľov, čo bolo spojené s nedávnym úspešným dokončením programu MMF vo februári 2006.

V roku 2005 predstavoval ročný rast HDP v **Čiernej Hore** 4,1 % (v reálnom vyjadrení). Počas prvého polroku 2006 rast zrýchlil na 6,5 %. Deficit bežného účtu v roku 2005 dosiahol 12,2 % HDP. V priebehu roku 2006 sa ďalej zvýšil. Prílev priamych zahraničných investícií (PZI) v roku 2005 dosiahol úroveň 22,8 % HDP a zahraničný dlh krajiny mierne vzrástol na 42,6 % HDP ku koncu roka 2005.

V júli 2006 po vyhlásení nezávislosti Čiernej Hory uzatvorila Srbská republika a Čiernohorská republika vnútornú dohodu o rozdelení finančných práv a záväzkov v dôsledku právneho nástupníctva Srbska po bývalej štátnej únii.

7.11. Ukrajina

Skutočný rast HDP v **Ukrajine** bol približne 7 % (2,6 % v roku 2005). Bežný účet dosiahol negatívnu hodnotu približne 1,5 % HDP oproti prebytku vo výške 3 % v predchádzajúcom roku, ktorú poháňal vysoký dopyt po dovoze a vyššie dovozné ceny energie, ale ktorý tiež ovplyvnilo kolísanie na trhu ocele (ocel' je hlavným vývozným sektorom Ukrajiny predstavujúcim 40 % celkového vývozu). Verejný zahraničný dlh Ukrajiny klesol na približne na 12 % HDP (15,3 % v roku 2005), kým lepší prístup súkromného sektoru k zahraničným kapitálovým trhom udržiava celkový zahraničný dlh vo výške okolo 50 % HDP. Inflácia sa v decembri 2006 medziročne zvýšila na 11,6 % čiastočne z dôvodu vyšších cien dovozu energie. Hlavné riziko sa stále týka nestálej politickej situácie a z toho vyplývajúcej nekonzistentnej politiky. V auguste však agentúra Standard & Poor's potvrdila ratingové hodnotenie Ukrajiny pre dlhodobé úvery BB-, čo bolo podporené predovšetkým nízkou zadlženosťou.